

**ХМЕЛЬНИЦЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

**ЗАТВЕРДЖУЮ**

Декан факультету міжнародних відносин

Третько В.В.  
31 серпня 2020 р.

**РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ**

**Загальна соціологія**

Назва дисципліни

**Галузь знань** – 05 Соціальні та поведінкові науки  
**Спеціальність** – 052 Політологія  
**Рівень вищої освіти** – Перший (бакалаврський)  
**Освітньо-професійна програма** – Політологія  
**Обсяг дисципліни** – 5 кредитів ЄКТС, **Шифр дисципліни** – ОЗП.11.  
**Мова навчання** – українська  
**Статус дисципліни:** обов'язкова (цикл загальної підготовки)  
**Факультет міжнародних відносин**  
**Кафедра філософії і політології**

Форма навчання	Курс	Семестр	Обсяг дисципліни Кредити ЄКТС	Кількість годин						Форма семестрового контролю			
				Аудиторні заняття						Курсовий проект	Курсова робота	Залік	Іспит
				Разом	Лекції	Лабораторні роботи	Практичні заняття	Індивідуальна робота студента	Самостійна робота, у т.ч. ІРС				
Д	2	4	5	72	36		36		78			+	
З	3	5	5	12	6		6		138			+	

Робоча програма складена на основі освітньо-професійної програми

Програма складена СМВ канд. пед. н. С.М. Козаченко  
 Підпис автора Вчений ступінь, звання, ініціали, прізвище автора

Схвалена на засіданні кафедри філософії і політології

Протокол від 25 серпня 2020 № 1

Зав. кафедри Петрук Н.К. Петрук  
 Підпис Ініціали, прізвище

Робоча програма розглянута та схвалена вченою радою факультету міжнародних відносин

Голова вченої ради факультету Третько В.В.Третько  
 Підпис Ініціали, прізвище

Хмельницький 2020

## 2 Пояснювальна записка

Дисципліна «Загальна соціологія» належить до циклу нормативних дисциплін загальної підготовки і займає важливе місце у підготовці фахівців освітнього рівня «бакалавр» за спеціальністю 052 «Політологія» за освітньо-професійною програмою «Політологія».

Відповідно до освітньої програми дисципліна має забезпечити:

**компетентності:** здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу; здатність вчитися та оволодівати сучасними знаннями, формувати активний стиль поведінки; здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел; здатність реалізовувати принципи толерантності та гуманності у контексті сучасної мультикультурності на основі загальнолюдських цінностей та критичного оцінювання соціально-політичних, економічних подій та явищ.

**програмні результати навчання:** застосовувати критичне мислення, раціональну аргументацію, аналіз та синтез; вчитися та оволодівати сучасними знаннями, стимулювати активний стиль поведінки та саморозвиток; проводити професійний пошук, оброблення та аналіз фактів, даних та інформації з різних первинних та вторинних джерел; застосовувати принципи толерантності та гуманності у контексті сучасної мультикультурності для аналізу соціально-політичних, культурних, економічних подій та явищ.

**Мета дисципліни.** Формування у студентів системи знань про суспільство як цілісну систему, про механізми його функціонування, про сутність соціального життя; формування навичок аналізу і прогнозування розвитку соціальних явищ і процесів.

**Предмет дисципліни.** Суспільство як соціальна система, соціальні зв'язки і відносини, соціальні інститути і групи, способи їх організації, закономірності функціонування й розвитку; теоретичні соціологічні концепції та методологічні підходи до вивчення соціальної реальності.

**Завдання дисципліни.** Надати базові знання про специфіку соціологічного пізнання дійсності; допомогти студентам розвинути творче мислення, рішуче відмовлятися від догм і стереотипів, розвинути вміння теоретично осмислювати особливості моменту, який переживає Україна і все світове співтовариство; допомогти студентам органічно пов'язувати набуті соціологічні знання зі складними проблемами сучасного життя, вміння орієнтуватись у ньому; навчити студентів розуміти і використовувати в професійній діяльності основні теоретичні і практичні положення соціології, дані конкретно-соціологічних досліджень; формувати загальну і соціологічну культуру, соціологічне мислення, розвивати потребу в здобутті наукових знань про явища суспільного життя.

**Результати навчання.** Студент, який успішно завершив вивчення дисципліни, повинен: **вміло використовувати** понятійно-категоріальний апарат соціологічної науки; **орієнтуватися** у соціальних проблемах сучасного українського суспільства; **визначати** причини виникнення соціальних конфліктів і **пропонувати** способи їх урегулювання; **використовувати** закономірності функціонування суспільства для прогнозування перспектив його розвитку як соціальної системи; **аналізувати** сучасні соціальні явища і процеси, **прогнозувати** напрями і перспективи їх розвитку.

### 3 Структура залікових кредитів дисципліни

Назва теми	Кількість годин, відведених на:					
	Денна форма			Заочна форма		
	лекції	практичні заняття	СРС	лекції	практичні заняття	СРС
Тема 1. Соціологія як наука, її місце і роль в системі суспільствознавства	2	2	5	2	2	8
Тема 2. Історія розвитку соціологічної думки	4	4	8			10
Тема 3. Проблема співвідношення природи і соціуму. Суспільство як об'єкт соціологічного аналізу	2	2	5			8
Тема 4. Соціальна структура суспільства, її основні елементи	2	2	5			10
Тема 5. Соціальна стратифікація та її роль в соціальній структурі суспільства	2	2	5			8
Тема 6. Соціальна група як елемент соціальної структури суспільства	2	2	5			10
Тема 7. Соціальні інститути, їх роль у життєдіяльності суспільства	2	2	9	2	2	10
Тема 8. Сім'я як фундаментальний соціальний інститут	2	2	5			8
Тема 9. Особистість у системі соціальних зв'язків	4	4	5			10
Тема 10. Праця та управління як види соціальної діяльності	2	2	5			8
Тема 11. Культура як специфічна форма соціального буття	2	2	5			8
Тема 12. Соціологія політики	2	2	5			2
Тема 13. Соціологія освіти	2	2	5	8		
Тема 14. Соціальний конфлікт: специфіка соціологічного аналізу	2	2	5	8		
Тема 15. Феномен соціальної маргінальності в сучасному суспільстві	2	2	5	8		
Тема 16. Девіація як соціальний феномен. Поняття та види соціального контролю	2	2		8		
<b>Разом за семестр</b>	<b>36</b>	<b>36</b>	<b>78</b>	<b>6</b>	<b>6</b>	

**4 Програма навчальної дисципліни**  
**4.1 Зміст лекційного курсу**

Номер лекції	Перелік тем лекцій, їх анотації	Кількість годин
1	<p style="text-align: center;"><b>Соціологія як наука, її місце і роль в системі суспільствознавства</b></p> <p>Витоки соціологічного знання. Передумови виникнення соціології як науки. Поняття соціології, її об'єкт і предмет. Функції соціології та її роль у житті суспільства. Основні категорії соціології. Система соціологічного знання, її структура. Специфіка дії соціальних законів та закономірностей в соціології, їх класифікація. Значення соціології у підготовці молодих спеціалістів. Місце соціології у системі наук. Соціологія як генералізуюча наука. Зростання ролі соціології в сучасних умовах, її значення у процесах державо- і націотворення в Україні.</p> <p><i>Література: [1]с.4-23; [2]с.10-25; [3]с.9-20, 21-35; [4]с.18-35.</i></p>	2
2	<p style="text-align: center;"><b>Історія розвитку соціологічної думки</b></p> <p>Логіка виникнення соціології. О.Конт – засновник соціології. Обґрунтування О.Контом необхідності нової науки про суспільство. Класифікація наук та місце в ній соціології. Соціальна статика і соціальна динаміка у вченні О.Конта. Позитивна політика та її зміст. Предмет і методи соціології.</p> <p>Г.Спенсер як продовжувач позитивістської лінії у соціології. Ідея соціальної еволюції. Соціальна політика. Позитивістсько-натуралістичний напрям у соціології.</p> <p>Соціологізм Е. Дюркгейма. Концепція самогубств. Причинний і функціональний аналіз. Соціальні факти. Колективні уявлення. Соціальна солідарність та аномія.</p> <p>Антипозитивістський напрям у класичній соціології. «Розуміюча соціологія» М. Вебера. Концепція ідеальних типів. Поняття соціальної дії та її основні типи.</p> <p>Соціологічна концепція марксизму. Діалектико-матеріалістичний підхід до аналізу соціальних явищ.</p> <p><i>Література: [1]с.33-37,44-66; [2]с.30-32,34-54; [3]с.62-65, 70 -111;[4]с.36-74.</i></p>	2
3	<p style="text-align: center;"><b>Історія розвитку соціологічної думки</b></p> <p>Розвиток світової соціології в ХХ ст. Соціологічне вчення П. Сорокіна. Інтегральна соціологія П.Сорокіна. Теорія соціокультурної динаміки. Класифікація сучасних соціологічних шкіл. Загальна характеристика постмодерністського дискурсу в соціології. Проблема теоретичного синтезу в сучасній соціології та перспективи побудови інтегральної загальносоціологічної теорії.</p> <p><i>Література: [1]с.33-37,44-66; [2]с.30-32,34-54; [3]с.62-65, 70 -111;[4]с.36-74.</i></p>	2
4	<p style="text-align: center;"><b>Проблема співвідношення природи і соціуму.</b> <b>Суспільство як об'єкт соціологічного аналізу</b></p> <p>Природні основи суспільного життя. Суспільство як вищий ступінь розвитку природи, специфіка їх взаємозв'язку. Поняття та ознаки суспільства. Основні компоненти суспільства як соціальної системи. Основні концепції виникнення суспільства. Характеристика підходів до типологізації суспільств.</p> <p>Сутність та основні елементи соціальної структури суспільства. Основні підструктури соціальної структури суспільства: соціально-територіальна, соціально-професійна, соціально-класова, соціально-етнічна, соціально-демографічна. Характеристика основних концепцій соціальної структури суспільства (класова і стратифікаційна). Соціальна структура сучасного українського суспільства.</p> <p><i>Література:[1]с.85-96,119-122; [2]с.73-83; [3]с.114-128; [4]с.127-147.</i></p>	2

5	<p align="center"><b>Соціальна структура суспільства, її основні елементи</b></p> <p>Сутність та основні елементи соціальної структури суспільства. Поняття «соціальна група» та «соціальна спільнота». Основні підструктури соціальної структури суспільства: соціально-територіальна, соціально-професійна, соціально-класова, соціально-етнічна, соціально-демографічна. Характеристика основних концепцій соціальної структури суспільства (класова і стратифікаційна). Соціальна структура сучасного українського суспільства.  <i>Література: [1]с.124-145; [3]с.129-140; [5].</i></p>	2
6	<p align="center"><b>Соціальна стратифікація та її роль в соціальній структурі суспільства. Різновиди і механізми соціальної мобільності.</b></p> <p>Природа та різновиди соціальної стратифікації. Основні історичні типи стратифікації: рабство, касти, стани, класи.</p> <p>Основні стратифікаційні системи. Основні типи стратифікаційних систем: фізико-генетичний; рабовласницький; кастовий; становий; етакратичний; соціально-професійний; класовий; культурно-символічний; культурно-нормативний.</p> <p>Поняття та види соціальної мобільності. Типи соціальної мобільності, її причини та наслідки (статусна нестабільність, маргіналізація, розірваність зв'язків з малими соціальними групами тощо). Механізми соціальної мобільності. Соціологічна концепція «середнього класу». Перспективи формування середнього класу в Україні.</p> <p>Соціальна маргінальність: поняття, основні напрямки дослідження. Типологія та критерії маргінальності. Маргінальність в сучасному українському суспільстві.  <i>Література: [1]с.85-96,119-122; [2]с.73-83; [3]с.114-128; [4]с.127-147.</i></p>	2
7	<p align="center"><b>Соціальна група як елемент соціальної структури суспільства</b></p> <p>Соціальна група як одним із елементів соціальної структури суспільства. Головні ознаки соціальної групи: кількість членів групи; їх солідарність; організованість; поширеність групи в певному суспільстві; технічний апарат; психологічні та розумові характеристики членів групи; їх освіту та здібності лідерів; ступінь іннервації (зв'язок центру з периферією) членів спільноти; ступінь загрози; етику боротьби. Види соціальних груп. Первинні (група індивідів, що безпосередньо взаємодіють один з одним) та вторинні групи (групи, у яких соціальні контакти безособові, односторонні та мають утилітарний, функціональний характер); великі (сталі сукупності значної кількості людей, які діють разом у соціально значимих ситуаціях і функціонують у масштабах країни або об'єднань) і малі (вимагають обов'язкових особистих контактів); формальні (об'єднання людей, існування та діяльність яких юридично закріплена) та неформальні (складаються стихійно на основі спільних інтересів, їх діяльність не підкріплена законодавчою базою); реальні та номінальні (статистичні). Статусні соціальні групи (класи, прошарки, касти, страти). Інгрупи (групи, до яких належить індивід та з якими ідентифікує себе) та аутгрупи (групи, до яких індивід належить, але не відчуває ідентичності з ними). Поняття «референтна група». Види референтних груп (реальна, уявна, інформаційна, ціннісна, утилітарна, група самоідентифікації). Зміст поняття «маргінальність соціальної ролі».  <i>Література: [1]с.145-174; [2]с.90-113; [3]с.284-308; [4]с.84-105; [5]с.138-153.</i></p>	2
8	<p align="center"><b>Соціальні інститути, їх роль у життєдіяльності суспільства.</b></p> <p>Визначення терміну «соціальний інститут». Процес виникнення та становлення соціальних інститутів як ключових структурних елементів суспільства (інституціоналізація). Типи соціальних інститутів за родом діяльності: економічні (господарські, торгові, фінансові об'єднання, ринкові структури); політичні (державна, партії, профспілки, інші громадські організації); виховні та культурні (сім'я, наукові інститути, художні установи, організації, культурні заклади); релігійні (церковнослужителі, обряди); шлюбу і сім'ї (відносини родинності –</p>	2



	<p>батьківства, шлюбності). Поділ соціальних інститутів залежно від формалізації та легалізації: формальні і неформальні. Соціальна організація: сутність поняття, основні типи.</p> <p><i>Література:</i> [2]с.159-168,175-176,[3]с.185-189,194-203; [4]с.170-190.</p>	
9	<p><b>Сім'я як фундаментальний соціальний інститут</b></p> <p>Сім'я як соціальний інститут і мала соціальна група. Специфіка соціологічного вивчення сім'ї. Деінституціоналізація сучасної сім'ї. Сім'я як соціальна система. Основні категорії соціологічного дослідження сім'ї: умови життя, структура сім'ї, функції сім'ї. Основні форми сім'ї та різновиди шлюбу (нуклеарна і розширена сім'я; моногамія і полігамія, груповий шлюб; патріархальні й матріархальні родини, егалітарна сімейна система тощо). Соціальні та індивідуальні функції сім'ї. Тенденції розвитку сучасної сім'ї (світової і вітчизняної досвід). Сучасна сім'я в Україні: стан, тенденції розвитку, перспективи. Основні індикатори становища сімей в Україні.</p> <p><i>Література:</i> [1]с.174-200, 272-290,[2]с.188-203,[3]с.382-390; [4]с.206- 222; [5]с.187-197, 399-415; [6]с.191-212.</p>	2
10	<p><b>Особистість у системі соціальних зв'язків. Соціальна структура особистості</b></p> <p>Поняття «особистість», «людина», «індивід», «індивідуальність». Основні теорії розвитку особистості: теорії розвитку (Ч. Кулі, Дж. Г. Мід), психоаналітичні теорії (З. Фройд, Е. Фромм). Основні елементи структури особистості: соціальна спрямованість, соціальні статуси і ролі. Основні складові соціальної спрямованості особистості: потреби, інтереси, мотиви, соціальні установки, ціннісні орієнтації. Ієрархічна теорія потреб А. Маслоу. Поняття «соціальний статус», його види. Відмінності соціального статусу від особистого статусу, фактори впливу на статус. Статусний набір, соціальна позиція та соціальний престиж. Поняття «соціальна роль», теорія системи соціальних ролей Т. Парсонса. Рольовий набір особистості. Основні підходи до типологізації особистості.</p> <p><i>Література:</i> [2]с.171-188; [3]с.261-283; [4]с.107-126; [5]с.197-231; [6]с.170-191.</p>	2
11	<p><b>Особистість у системі соціальних зв'язків. Соціальна структура особистості</b></p> <p>Соціалізація як спосіб включення індивіда в соціальне середовище. Основні фази соціалізації: адаптація (приспособлення до суспільного середовища) та інтеріоризація (формування внутрішньої структури людської психіки, переведення елементів зовнішнього світу у внутрішнє «Я» особистості). Етапи соціалізації. Особливості процесів десоціалізації (відмови від старих цінностей, норм, ролей і правил поведінки) та ресоціалізації (засвоєння нових цінностей, норм, ролей та правил поведінки замість втрачених). Основні агенти та інститути соціалізації. Агенти первинної (батьки, друзі тощо) та вторинної соціалізації (представники школи, вищого навчального закладу та ін.). Інститути первинної (сім'я, компанія друзів тощо) та вторинної соціалізації (армія, суд, церква, засоби масової інформації та ін.). Поняття «кризовий період соціалізації», кризові етапи за Е. Еріксоном. Механізми соціалізації. Поняття габітусу.</p> <p><i>Література:</i> [2]с.113-129; [3]с.261-283; [4]с.107-126; [5]с.197-231; [6]с.170-191.</p>	2
12	<p><b>Праця та управління як види соціальної діяльності</b></p> <p>Історія становлення й розвитку соціологічних уявлень про працю та управління.</p> <p>Соціальна сутність праці. Праця як базовий соціальний процес, її види та основні функції. Характер і зміст праці.</p> <p>Трудова мотивація. Чинники та показники ставлення до праці. Задоволеність працею. Трудовий колектив як соціальна організація, керівництво його</p>	2

	<p>діяльністю.</p> <p>Сутність, механізм і основні функції процесу соціального управління.</p> <p><i>Література: [1]с.49-66,205-219; [2]с.255-267; [3]с.240-260; [4]с.350-376.</i></p>	
13	<p><b>Культура як специфічна форма соціального буття</b></p> <p>Методологічні засади соціологічного аналізу культури. Два головні напрями соціологічного вивчення культури в соціології: об'єктивістський та культурно-аналітичний. П.Сорокін про соціокультурну динаміку. Постмодернізм і культура. Поняття культури та особливості її дослідження в соціології. Поняття культури та її визначення. Соціологічний підхід до вивчення культури і його специфіка. Основні сфери прояву людської культури та рівні її соціологічного дослідження. Центральні категорії соціології культури: система цінностей і норм, санкції, соціокультурні зразки поведінки, соціокультурні уявлення, поняття і мова. Внутрішня структура культури та її форми: загальнолюдська культура, суперкультура, субкультура, контркультура, девіантна культура, культура особистості. Культурні конфлікти. Етноцентризм та культурний релятивізм. Культурні універсалиї. Народна, висока та масова культура. Соціальні функції культури. Специфіка соціокультурної ситуації в Україні. Культурні середовища сучасної України та перспективи їхнього розвитку. Криза й відродження культури в суспільствах перехідного типу. Нова соціокультурна реальність посттоталітарного суспільства та її ознаки.</p> <p><i>Література: [1]с.213-238; [2]с.307-329; [3]с.446-463; [4]с.165-178; [5]с.231-245.</i></p>	2
14	<p><b>Соціологія політики</b></p> <p>Специфіка соціологічного дослідження політичної сфери суспільства. Предмет соціології політики та його складники. Поняття політичного суб'єкта, політичної сфери, влади. Основні складники соціології політики: соціологія політичних рухів і партій, соціологія держави, соціологія політичної свідомості й політичної поведінки, соціологія міжнародних відносин. Політична соціалізація індивіда. Структурація політичних сил та електоральна поведінка населення. Соціологічні дослідження політичних процесів в Україні. Громадянські практики населення.</p> <p><i>Література: [3]с.279-290; [4]с.315-349.</i></p>	2
15	<p><b>Соціологія освіти</b></p> <p>Освіта як предмет вивчення соціології. Освіта як соціальний інститут. Структура освітньої діяльності. Функції освіти в суспільстві. Роль освіти в суспільстві під кутом зору теорії функціоналізму та теорії конфлікту. Проблема світової кризи освіти та її етапи. Тенденції змін в сучасній освіті.</p> <p><i>Література: [1]с.176-191; [3]с.378-392.</i></p>	2
16	<p><b>Соціальний конфлікт: специфіка соціологічного аналізу</b></p> <p>Поняття соціальних конфліктів, їх типологія. Суб'єкти конфлікту. Стадії розвитку конфлікту. Основні теорії конфлікту.</p> <p>Механізм соціального конфлікту.</p> <p>Головні причини та наслідки соціальних конфліктів. Методи управління конфліктами. Методи розв'язання конфлікту з позиції керівника. Соціальні, економічні і психологічні наслідки конфлікту.</p> <p>Характер і особливості соціальних конфліктів в Україні.</p> <p><i>Література: [1]с.166-174; [3]с.355-378.</i></p>	2
17	<p><b>Феномен соціальної маргінальності в сучасному суспільстві</b></p> <p>Поняття маргінальності та маргінальної людини. Американська та європейська традиції трактування поняття маргінальність. Основні типи соціальної маргінальності: культурна маргінальність, маргінальність соціальної ролі та структурна маргінальність. Природна маргінальність (пов'язана зі спонтанною соціальною мобільністю) та привласнена (має примусовий характер і супроводжується зниженням соціального статусу цілих соціальних груп і прошарків). Типи маргінальності залежно від об'єкта: етномаргінальність</p>	2

	(виникає внаслідок міграцій у чуже етнічне середовище), соціомаргінальність (пов'язана з незавершеною переміщення соціальних груп), економічна (викликана втратою роботи), політична (обумовлена втратою загальноприйнятих політичних норм і цінностей політичної культури), релігійна (наслідок відмови від традиційних конфесій). Критерії соціальної маргінальності. Маргіналізація сучасного українського суспільства. Фактори маргіналізації, що характерні для сучасного українського суспільства (масове безробіття та трудова міграція за межі України). <i>Література: [1]с.145-174; [3]с.284-308; [5]с.138-153; [18]с.127-143.</i>	
18	<b>Девіація як соціальний феномен. Поняття та види соціального контролю</b> Поняття та види соціального контролю Поняття девіації як соціального відхилення від загальноприйнятих норм, що є властивістю кожної соціальної системи. Розмежування понять «норма» та «девіація», сутність девіантної поведінки особистості, її форми прояву. Сутність поняття «соціальне відхилення» та умови, за яких індивідуальні негативні відхилення набувають якості соціальних. Основні теорії девіантності: біологічні та психологічні концепції, соціологічні теорії девіації. Основні підходи до типологізації девіантної поведінки. Основні причини девіації: стійке перекручуваннями ціннісних орієнтацій, типових для суспільства та соціальних груп; протиріччя між ціннісною орієнтацією і діяльністю, між цінностями декларованими і реально функціонуючими; суперечливість інституціональних форм суспільства; соціально-психологічні особливості людей: брутальність і неврівноваженість, самовпевненість, марнославство, кар'єризм, низький самоконтроль; суперечливість та нестійкість правових норм, недоліки їх фактичного застосування. Сутність поняття «соціальний контроль», його основні види: соціальний контроль через соціалізацію, груповий тиск та примус. Елементи соціального контролю (звичаї, звички та система санкцій). Типи санкцій. <i>Література: [4]с.107-126; [18]с.221-242; [28]с.436-444.</i>	2
<b>Разом:</b>		<b>36</b>

### Перелік оглядових лекцій для студентів заочної форми навчання

Номер лекції	Тема лекції	Кількість годин
1	Соціологія як наука, її місце і роль в системі суспільствознавства Історія розвитку соціологічної думки Проблема співвідношення природи і соціуму. Суспільство як об'єкт соціологічного аналізу Соціальна структура суспільства, її основні елементи Соціальна стратифікація та її роль в соціальній структурі суспільства Соціальна група як елемент соціальної структури суспільства Літ.: [1-5].	2
2	Соціальні інститути, їх роль у життєдіяльності суспільства Сім'я як фундаментальний соціальний інститут Особистість у системі соціальних зв'язків Праця та управління як види соціальної діяльності Культура як специфічна форма соціального буття Літ.: [1-5].	2
3	Соціологія політики Соціологія освіти Соціальний конфлікт: специфіка соціологічного аналізу Феномен соціальної маргінальності в сучасному суспільстві Девіація як соціальний феномен. Поняття та види соціального контролю Літ.: [1-5].	2
<b>Разом :</b>		<b>6</b>



## 4.2 Зміст практичних занять

### Перелік практичних занять для студентів денної форми навчання

№ п/п	Теми та зміст практичних занять	Кількість годин
1	<p><b>Соціологія як наука, її місце і роль в системі суспільствознавства</b></p> <ol style="list-style-type: none"> <li>1. Поняття соціології, її об'єкт, предмет і функції.</li> <li>2. Основні категорії соціології.</li> <li>3. Система соціологічного знання, її структура.</li> <li>4. Загальна соціологія в системі соціологічного знання.</li> </ol> <p><i>Література: [1]с.4-23; [2]с.10-25; [3]с.9-20, 21-35; [4]с.18-35.</i></p>	2
2	<p><b>Історія розвитку соціологічної думки</b></p> <ol style="list-style-type: none"> <li>1. Передумови виникнення соціології.</li> <li>2. О. Конт як основоположник соціології.</li> <li>3. Соціологічна теорія Г. Спенсера.</li> <li>4. Соціологізм Е. Дюркгейма.</li> <li>5. Соціологічна концепція марксизму.</li> </ol> <p><i>Література: [1]с.33-37,44-66; [2]с.30-32,34-54; [3]с.62-65, 70 -111;[4]с.36-74.</i></p>	2
3	<p><b>Історія розвитку соціологічної думки</b></p> <ol style="list-style-type: none"> <li>1. «Розуміюча соціологія» М. Вебера.</li> <li>2. Соціологічне вчення П. Сорокіна.</li> <li>3. Розвиток світової соціології в ХХ ст. Класифікація сучасних соціологічних шкіл та напрямів.</li> </ol> <p><i>Література: [1]с.33-37,44-66; [2]с.30-32,34-54; [3]с.62-65, 70 -111;[4]с.36-74.</i></p>	2
4	<p><b>Проблема співвідношення природи і соціуму. Суспільство як об'єкт соціологічного аналізу</b></p> <ol style="list-style-type: none"> <li>1. Суспільство як вищий ступінь розвитку природи, специфіка їх взаємозв'язку.</li> <li>2. Поняття суспільства, його ознаки та структура.</li> <li>3. Основні концепції виникнення суспільства.</li> <li>4. Типологізація суспільств.</li> </ol> <p><i>Література:[1]с.85-96,119-122; [2]с.73-83; [3]с.114-128; [4]с.127-147.</i></p>	2
5	<p><b>Соціальна структура суспільства, її основні елементи</b></p> <ol style="list-style-type: none"> <li>1. Сутність та основні елементи соціальної структури суспільства. 2. Основні підструктури соціальної структури суспільства: соціально-територіальна, соціально-професійна, соціально-класова, соціально-етнічна, соціально-демографічна.</li> <li>3. Характеристика основних концепцій соціальної структури суспільства (класова і стратифікаційна).</li> <li>4. Соціальна структура сучасного українського суспільства.</li> </ol> <p><i>Література: :[1]с.124-145; [3]с.129-140; [5].</i></p>	2
6	<p><b>Соціальна стратифікація та її роль в соціальній структурі суспільства</b></p> <ol style="list-style-type: none"> <li>1. Природа та різновиди соціальної стратифікації.</li> <li>2. Основні стратифікаційні системи.</li> <li>3. Поняття і види соціальної мобільності.</li> <li>4. Соціологічна концепція «середнього класу». Перспективи формування середнього класу в Україні.</li> </ol> <p><i>Література:[1]с.85-96,119-122; [2]с.73-83; [3]с.114-128; [4]с.127-147.</i></p>	2
7	<p><b>Соціальна група як елемент соціальної структури суспільства</b></p> <ol style="list-style-type: none"> <li>1. Поняття соціальної групи.</li> <li>2. Види соціальних груп.</li> <li>3. Референтна група та її вплив на індивіда.</li> </ol> <p><i>Література: [1]с.145-174; [2]с.90-113; [3]с.284-308; [4]с.84-105; [5]с.138-153.</i></p>	2
8	<p><b>Соціальні інститути, їх роль у життєдіяльності суспільства</b></p>	2

	<p>1.Поняття соціального інституту. Ознаки та структурні компоненти соціальних інститутів.</p> <p>2. Види і функції соціальних інститутів.</p> <p>3. Поняття та основні риси соціальної організації.</p> <p><i>Література: [2]с.159-168,175-176,[3]с.185-189,194-203; [4]с.170-190.</i></p>	
9	<p align="center"><b>Сім'я як фундаментальний соціальний інститут</b></p> <p>1. Сім'я як соціальний інститут та мала соціальна група.</p> <p>2.Шлюб: поняття і типологія.</p> <p>3. Основні етапи життєдіяльності сім'ї. Види сім'ї, її соціальні функції.</p> <p>4. Основні тенденції розвитку сучасної сім'ї.</p> <p><i>Література: [1]с.174-200, 272-290,[2]с.188-203,[3]с.382-390; [4]с.206- 222; [5]с.187-197, 399-415; [6]с.191-212.</i></p>	2
10	<p align="center"><b>Особистість у системі соціальних зв'язків</b></p> <p>1.Поняття особистості. Специфіка соціологічного аналізу особистості.</p> <p>2.Соціальна структура особистості:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>- соціальна спрямованість особистості;</li> <li>- соціальний статус і соціальні ролі особистості.</li> </ul> <p>3.Основні підходи до типологізації особистості.</p> <p><i>Література: [2]с.171-188; [3]с.261-283; [4]с.107-126; [5]с.197-231; [6]с.170-191.</i></p>	2
11	<p align="center"><b>Особистість у системі соціальних зв'язків</b></p> <p>1.Зміст і основні фази соціалізації особистості.</p> <p>2. Етапи, агенти та інститути соціалізації.</p> <p>3. Кризові періоди та механізми соціалізації. Поняття «габітусу».</p> <p><i>Література: [2]с.171-188; [3]с.261-283; [4]с.107-126; [5]с.197-231; [6]с.170-191.</i></p>	2
12	<p align="center"><b>Праця та управління як види соціальної діяльності</b></p> <p>1.Історія становлення та розвитку соціологічних уявлень про працю і управління.</p> <p>2. Соціальна сутність праці. Праця як базовий соціальний процес, її види та основні функції.</p> <p>3. Трудова мотивація. Чинники та показники ставлення до праці.</p> <p>4. Сутність, механізм та основні функції процесу соціального управління.</p> <p><i>Література: [1]с.49-66,205-219; [2]с.255-267;[3]с.240-260; [4]с.350-376</i></p>	2
13	<p align="center"><b>Культура як специфічна форма соціального буття</b></p> <p>1.Методологічні засади соціологічного аналізу культури.</p> <p>2.Культурна статика: типи та структурні елементи культури.</p> <p>3. Культурна динаміка: основні поняття та категорії.</p> <p>4. Основні риси соціокультурної ситуації в Україні.</p> <p><i>Література: [1]с.213-238; [2]с.307-329; [3]с.446-463; [4]с.165-178; [5]с.231-245.</i></p>	2
14	<p align="center"><b>Соціологія політики</b></p> <p>1.Соціологічні підходи до аналізу політичних процесів.</p> <p>2.Поняття і категорії соціології політики.</p> <p>3. Основні складові соціології політики.</p> <p>4.Соціологічні дослідження політичних процесів в Україні.</p> <p><i>Література: [3]с.279-290; [4]с.315-349.</i></p>	2
15	<p align="center"><b>Соціологія освіти</b></p> <p>1.Освіта як предмет вивчення в соціології.</p> <p>2.Освіта як соціальний інститут. Функції освіти в суспільстві.</p> <p>3.Соціологічні дослідження сфери освіти в Україні.</p> <p><i>Література: [1]с.176-191; [3]с.378-392.</i></p>	2
16	<p align="center"><b>Соціальний конфлікт: специфіка соціологічного аналізу</b></p> <p>1.Поняття соціальних конфліктів, їх типологія. Основні теорії конфлікту.</p> <p>2. Механізм соціального конфлікту.</p>	2

	3. Головні причини та наслідки соціальних конфліктів. Методи управління конфліктами. 4. Характер і особливості соціальних конфліктів в Україні. <i>Література: [1]с.166-174; [3]с.355-378.</i>	
17	<b>Феномен соціальної маргінальності в сучасному суспільстві</b> 1. Соціальна маргінальність: поняття, основні напрями дослідження. 2. Типологія та критерії маргінальності 3. Маргінальність у сучасному українському суспільстві. <i>Література: [1]с.145-174; [3]с.284-308; [5]с.138-153; [18]с.127-143.</i>	2
18	<b>Девіація як соціальний феномен. Поняття та види соціального контролю</b> 1. Поняття соціальної норми та соціальної девіації. Соціологічні теорії девіації. 2. Типологія девіантної поведінки. Основні причини девіантності. 3. Види, основні елементи та функції соціального контролю. <i>Література: [4]с.107-126; [18]с.221-242; [28]с.436-444</i>	2
<b>Разом:</b>		<b>36</b>

#### Перелік практичних занять для студентів заочної форми навчання

№ п/п	Теми практичних занять	Кількість годин
1	Соціологія як наука, її місце і роль в системі суспільствознавства Історія розвитку соціологічної думки Проблема співвідношення природи і соціуму. Суспільство як об'єкт соціологічного аналізу Соціальна структура суспільства, її основні елементи Соціальна стратифікація та її роль в соціальній структурі суспільства Соціальна група як елемент соціальної структури суспільства Літ.: [1-5].	2
2	Соціальні інститути, їх роль у життєдіяльності суспільства Сім'я як фундаментальний соціальний інститут Особистість у системі соціальних зв'язків Праця та управління як види соціальної діяльності Культура як специфічна форма соціального буття Літ.: [1-5].	2
3	Соціологія політики Соціологія освіти Соціальний конфлікт: специфіка соціологічного аналізу Феномен соціальної маргінальності в сучасному суспільстві Девіація як соціальний феномен. Поняття та види соціального контролю Літ.: [1-5].	2
<b>Разом:</b>		<b>6</b>

#### 4.3 Зміст самостійної (у т. ч. індивідуальної) роботи

Самостійна робота студентів *денної* форми навчання полягає у систематичному опрацюванні програмного матеріалу з відповідних джерел інформації, підготовці до виконання практичних робіт, тестування з теоретичного матеріалу, виконанні індивідуальних домашніх завдань тощо.

Обсяг самостійної роботи з дисципліни «Загальна соціологія» становить 78 години. Вона включає:

- опрацювання теоретичного матеріалу (конспекту лекцій, навчальної літератури);
- опрацювання додаткової літератури при підготовці до практичних занять;
- виконання індивідуальних завдань;
- підготовку до контрольних заходів.

## Зміст самостійної роботи студентів *денної* форми навчання

Номер тижня	Тема заняття	Вид самостійної роботи	Кількість годин
1	Тема 1. Соціологія як наука, її місце і роль в системі суспільствознавства	Опрацювання теоретичного матеріалу з Т1, підготовка до усного опитування та поточного контролю.	5
2	Тема 2. Історія розвитку соціологічної думки	Опрацювання теоретичного матеріалу з Т2, підготовка до усного опитування та поточного контролю.	5
3	Тема 2. Історія розвитку соціологічної думки	Опрацювання теоретичного матеріалу з Т2, підготовка до усного опитування та поточного контролю.	5
4	Тема 3. Проблема співвідношення природи і соціуму. Суспільство як об'єкт соціологічного аналізу	Опрацювання теоретичного матеріалу з Т3, підготовка до усного опитування та поточного контролю.	5
5	Тема 4. Соціальна структура суспільства, її основні елементи	Опрацювання теоретичного матеріалу з Т4, підготовка до усного опитування та поточного контролю.	5
6	Тема 5. Соціальна стратифікація та її роль в соціальній структурі суспільства	Опрацювання теоретичного матеріалу з Т5, підготовка до усного опитування та поточного контролю. Виконання індивідуального домашнього завдання	5
7	Тема 6. Соціальна група як елемент соціальної структури суспільства	Опрацювання теоретичного матеріалу з Т6, підготовка до усного опитування та поточного контролю.	4
8	Тема 7. Соціальні інститути, їх роль у життєдіяльності суспільства	Опрацювання теоретичного матеріалу з Т7, підготовка до усного опитування та поточного контролю.	4
9	Тема 8. Сім'я як фундаментальний соціальний інститут	Опрацювання теоретичного матеріалу з Т8, підготовка до усного опитування та поточного контролю.	4
10	Тема 9. Особистість у системі соціальних зв'язків	Опрацювання теоретичного матеріалу з Т9, підготовка до усного опитування та поточного контролю. Виконання індивідуального завдання.	4
11	Тема 9. Особистість у системі соціальних зв'язків	Опрацювання теоретичного матеріалу з Т9, підготовка до усного опитування та поточного контролю.	4
12	Тема 10. Праця та управління як види соціальної діяльності	Опрацювання теоретичного матеріалу з Т10, підготовка до усного опитування та поточного контролю.	4
13	Тема 11. Культура як специфічна форма соціального буття	Опрацювання теоретичного матеріалу з Т11, підготовка до усного опитування та поточного контролю.	4
14	Тема 12. Соціологія політики	Опрацювання теоретичного матеріалу з Т12, підготовка до усного опитування та поточного контролю. Виконання індивідуального завдання.	4
15	Тема 13. Соціологія освіти	Опрацювання теоретичного матеріалу з Т13, підготовка до усного опитування та поточного контролю.	4
16	Тема 14. Соціальний конфлікт: специфіка соціологічного аналізу	Опрацювання теоретичного матеріалу з Т14, підготовка до усного опитування та	4

		поточного контролю.	
17	Тема 15. Феномен соціальної маргінальності в сучасному суспільстві	Опрацювання теоретичного матеріалу, з Т17, підготовка до усного опитування та поточного контролю.	4
18	Тема 16. Девіація як соціальний феномен. Поняття та види соціального контролю	Опрацювання теоретичного матеріалу, з Т18, підготовка до усного опитування та поточного контролю.	4
<b>Разом:</b>			<b>78</b>

### **Зміст самостійної роботи студентів заочної форми навчання**

Студенти *заочної* форми навчання виконують контрольну роботу, яка включає два теоретичних питання і одне практичне завдання. Вимоги до її виконання, методичні вказівки і варіанти визначаються методичними рекомендаціями до виконання контрольних робіт, які кожен студент отримує на кафедрі у період настановної сесії, а також вони доступні в електронному освітньому ресурсі в Модульному середовищі для навчання ХНУ.

### **5 Технології та методи навчання**

Процес навчання з дисципліни ґрунтується на використанні традиційних і сучасних методів та технологій. Зокрема під час лекції використовуються методи проблемного навчання та візуалізації для активізації пізнавальної діяльності студентів. Під час практичних занять застосовуються активні та інтерактивні методи навчання, зокрема, бесіди та дискусії, навчальні ігри, case study (метод практичних ситуацій), які направлені на глибокий, повний і комплексний аналіз соціального феномена на прикладі окремого емпіричного об'єкту (випадку).

### **6 Методи контролю**

Оцінювання студентів здійснюється у формі поточного та підсумкового контролю. Поточний контроль навчальних досягнень здобувачів вищої освіти здійснюється впродовж семестру з метою оцінювання рівня засвоєння ними навчального матеріалу під час усіх видів навчальних занять. Поточний контроль здійснюється під час лекційних та практичних занять, а також у дні проведення контрольних заходів, встановлених робочою програмою і графіком навчального процесу. Поточний контроль проводиться у формах усного та письмового опитувань, тестування, перевірки домашніх практичних завдань та ін. Семестровий контроль проводиться у формі іспиту.

### **7 Оцінювання результатів навчання студентів у семестрі**

Система оцінювання навчальних досягнень студентів базується на аналізі знань і практичних навичок та здійснюється відповідно до Положення про контроль і оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти у Хмельницькому національному університеті. Кожний вид роботи з дисципліни оцінюється за інституційною *чотирибальною* шкалою. Семестрова підсумкова оцінка визначається як середньозважена з усіх видів навчальної роботи, виконаних і зданих *позитивно* з урахуванням коефіцієнта вагомості. Вагові коефіцієнти визначаються структурою дисципліни і важливістю окремих видів її робіт. Для практичних занять встановлюється обов'язковий мінімум оцінок, які має отримати студент впродовж семестру, щоб виконати програму дисципліни.

При оцінюванні знань студентів використовуються різні види контролю, зокрема: усне та письмове опитування на семінарському занятті, тестування, контрольна робота, перевірка домашніх практичних завдань. Оцінка на семінарському занятті складається з таких елементів: знання матеріалу теми; вміння обґрунтувати думку та оперувати основними категоріями; залучення до дискусій на семінарі. Пропущене практичне заняття студент зобов'язаний відпрацювати у визначений викладачем термін, але не пізніше, ніж за два тижні до кінця теоретичного навчання у семестрі.

**Структурування дисципліни за видами робіт і оцінювання результатів навчання студентів  
денної форми навчання у семестрі за ваговими коефіцієнтами**

Аудиторна робота	Самостійна, індивідуальна робота	Семестровий контроль, іспит
Опитування на практичних заняттях (мінімальна кількість оцінок – 4)	Індивідуальні домашні завдання	Підсумковий контрольний захід
ВК*:	0,3	0,4

**Умовні позначення:** ВК – ваговий коефіцієнт.

**Структурування дисципліни за видами робіт і оцінювання результатів навчання студентів  
заочної форми навчання у семестрі за ваговими коефіцієнтами**

Аудиторна робота	Самостійна, індивідуальна робота		Семестровий контроль
Усне опитування	Контрольна робота		Іспит
	Якість виконання	Захист	
ВК*:	0,2	0,2	0,4

**Умовні позначення:** ВК – ваговий коефіцієнт.

**Критерії оцінювання за видами робіт**

**Оцінювання усних та письмових опитувань на практичних заняттях і контрольних робіт**

Оцінка за інституційною шкалою	Узагальнений критерій оцінювання
Відмінно	Здобувач вищої освіти глибоко і у повному обсязі опанував зміст навчального матеріалу, легко в ньому орієнтується і вміло використовує понятійний апарат; уміє пов'язувати теорію з практикою, вирішувати практичні завдання, впевнено висловлювати і обґрунтовувати свої судження. Відмінна оцінка передбачає логічний виклад відповіді державною мовою (в усній або у письмовій формі), демонструє якісне оформлення роботи. Здобувач вищої освіти не вагається при видозміні запитання, вміє робити детальні та узагальнюючі висновки. При відповіді допустив дві-три несуттєві <i>похибки</i> .
Добре	Здобувач вищої освіти виявив повне засвоєння навчального матеріалу, володіє понятійним апаратом, орієнтується у вивченому матеріалі; свідомо використовує теоретичні знання для вирішення практичних задач; виклад відповіді грамотний, але у змісті і формі відповіді можуть мати місце окремі неточності, нечіткі формулювання правил, закономірностей тощо. Відповідь здобувача вищої освіти будується на основі самостійного мислення. Здобувач вищої освіти у відповіді допустив дві-три <i>несуттєві помилки</i> .
Задовільно	Здобувач вищої освіти виявив знання основного програмного матеріалу в обсязі, необхідному для подальшого навчання та практичної діяльності за професією, справляється з виконанням практичних завдань, передбачених програмою. Як правило, відповідь здобувача вищої освіти будується на рівні репродуктивного мислення, здобувача вищої освіти має слабкі знання структури дисципліни, допускає неточності і <i>суттєві помилки</i> у відповіді, вагається при відповіді на видозмінене запитання. Разом з тим, набув навичок, необхідних для виконання нескладних практичних завдань, які відповідають мінімальним критеріям оцінювання і володіє знаннями, що дозволяють йому під керівництвом викладача усунути неточності у



	відповіді.
Незадовільно	Здобувач вищої освіти виявив розрізнені, безсистемні знання, не вміє виділяти головне і другорядне, допускається помилок у визначенні понять, перекручує їх зміст, хаотично і невпевнено викладає матеріал, не може використовувати знання при вирішенні практичних завдань. Як правило, оцінка «незадовільно» виставляється здобувачу вищої освіти, який не може продовжити навчання без додаткової роботи з вивчення дисципліни.

### Оцінювання тестових завдань

Тематичний тест для кожного студента складається з двадцяти тестових завдань, кожне з яких оцінюється одним балом. Максимальна сума балів, яку може набрати студент, складає 20. Оцінювання здійснюється за чотирибальною шкалою. Відповідність набраних балів за тестове завдання оцінці, що виставляється студенту, наведена у таблиці.

Сума балів за тестові завдання	1-10	11-14	15-18	19-20
Оцінка за 4-бальною шкалою	2	3	4	5

На тестування відводиться 25 хвилин. Правильні відповіді студент записує у талоні відповідей. Студент може також пройти тестування і в он-лайн режимі у модульному середовищі для навчання MOODLE.

При отриманні негативної оцінки тест слід перездати до терміну наступного контролю.

### Семестровий контроль (іспит)

При виведенні підсумкової семестрової оцінки враховуються результати як поточного контролю, так і підсумкового контрольного заходу. Студент, який набрав позитивний середньозважений бал за поточну роботу і не здав підсумковий контрольний захід (іспит), вважається таким, що має академічну заборгованість.

### Співвідношення інституційної шкали оцінювання і шкали оцінювання ЄКТС

Оцінка ЄКТС	Інституційна інтервальна шкала балів	Інституційна оцінка, критерії оцінювання		
A	4,75–5,00	5	Зараховано	<b>Відмінно</b> – глибоке і повне опанування навчального матеріалу і виявлення відповідних умінь та навичок
B	4,25–4,74	4		<b>Добре</b> – повне знання навчального матеріалу з кількома незначними помилками
C	3,75–4,24	4		<b>Добре</b> – в загальному правильна відповідь з двома-трьома суттєвими помилками
D	3,25–3,74	3		<b>Задовільно</b> – неповне опанування програмного матеріалу, але достатнє для практичної діяльності за професією
E	3,00–3,24	3		<b>Задовільно</b> – неповне опанування програмного матеріалу, що задовольняє мінімальні критерії оцінювання
FX	2,00–2,99	2	Незараховано	<b>Незадовільно</b> – безсистемність одержаних знань і неможливість продовжити навчання без додаткових знань з дисципліни
F	0,00–1,99	2		<b>Незадовільно</b> – необхідна серйозна подальша робота і повторне вивчення дисципліни

## 8 Питання для самоконтролю результатів навчання

1. Передумови виникнення і розвитку соціології як самостійної науки.
2. Об'єкт, предмет і методи соціології.
3. Структура соціологічного знання.
4. Закони і категорії соціології.
5. Місце соціології в системі суспільних наук та її основні функції.
6. О. Конт – основоположник соціології. Вчення про стадії суспільного розвитку.
7. Соціологічні погляди Г. Спенсера.
8. Соціологічна теорія Е. Дюркгайма.
9. Вчення К. Маркса про суспільно-економічні формації.
10. Соціологічна концепція М. Вебера.
11. П. Сорокін і його вклад у розвиток сучасної соціологічної думки.
12. Основні парадигми і напрями Західної соціології ХХ століття.
13. Емпірична соціологія: основні напрями і школи.
14. Психологічний напрям у соціології: його сутність та основні представники.
15. Поняття про суспільство, його основні ознаки. Суспільство як соціальна система.
16. Типологізація суспільства. Характерні особливості сучасного суспільства.
17. Соціальна структура суспільства: сутність та основні елементи.
18. Особливості соціальної структури сучасного українського суспільства.
19. Основні концепції соціальної структури суспільства.
20. Природа та різновиди соціальної стратифікації.
21. Основні стратифікаційні системи.
22. Соціологічна концепція «середнього класу».
23. Поняття соціальної групи та її характерні ознаки.
24. Соціальні групи і соціальні спільноти
25. Види соціальних груп.
26. Референтна група.
27. Соціальна мобільність – форма відтворення соціальної структури суспільства.
28. Соціальний інститут: ознаки та структура.
29. Види і функції соціальних інститутів. Проблеми функціонування соціальних інститутів у сучасному українському суспільстві.
30. Поняття та основні риси соціальної організації.
31. Сім'я, як мала група і соціальний інститут.
32. Шлюб: поняття і типологія.
33. Основні етапи життєдіяльності сім'ї. Види сім'ї, її соціальні функції.
34. Специфіка соціологічного підходу до вивчення особистості та її місця в суспільстві. Особистість як об'єкт і суб'єкт суспільних відносин.
35. Соціальний статус та соціальні ролі особистості.
36. Соціалізація особистості: сутність, етапи, агенти.
37. Соціологія праці і управління як спеціальна соціологічна теорія.
38. Культура як соціальний феномен, її функції.
39. Культурна статика та динаміка.
40. Соціологічні підходи до аналізу політичних процесів.
41. Поняття і категорії соціології політики.
42. Електоральні дослідження в соціології політики.
43. Освіта як соціальний інститут, її функції в суспільстві.
44. Поняття конфлікту, його соціальна природа і функції у суспільстві. Проблема типологізації конфліктів.
45. Соціологічні теорії конфлікту.
46. Маргінальність як соціальне явище.
47. Типологія та критерії маргінальності.
48. Поняття соціальної норми та соціальної девіації.
49. Поняття та види соціального контролю.

## 9 Методичне забезпечення

Навчальний процес з дисципліни «Загальна соціологія» в достатній кількості забезпечений необхідними навчально-методичними матеріалами, що розміщені в модульному середовищі для навчання Moodle. Доступ до ресурсу: <https://msn.khnu.km.ua/course/view.php?id=6085>

Навчально-методичні праці:

1. Загальна соціологія: Методичні вказівки до виконання контрольної роботи для студентів заочної форми навчання / О.О. Заславська, О.А. Посвістак, Я.В. Ювсечко. – Хмельницький : ХНУ, 2013. – 40 с.
2. Загальна соціологія: Плани семінарських занять та методичні вказівки до їх проведення / О.О. Заславська, О.А. Посвістак, Я.В. Ювсечко. – Хмельницький : ХНУ, 2013. – 52 с.
3. Соціологія: методичні вказівки до виконання контрольної роботи для студентів заочної форми навчання / О.О. Заславська, С.М. Козаченко, О.А. Посвістак, Я.В. Ювсечко. – Хмельницький : ХНУ, 2015. – 40 с.

## 10 Рекомендована література

### Основна

1. Дворецька Г.В. Соціологія: Навч. посібник. – К.: КНЕУ, 1999. – 340 с.
2. Соціологія : Підручник / [ред. В. М. Піча]. – Львів, «Новий світ-2000», 2008. – 280 с.
3. Соціологія: Підручник. / За ред. В.Г. Городяненка. – К.: Вид. центр «Академія», 2002. – 560 с.
4. Черниш Н.Й. Соціологія: Підручник за рейтингово-модульною системою навчання. – 5-те вид., перероб. і доп. – К.: Знання, 2009. – 468 с.
5. Примуш М. Загальна соціологія : Навч. посібник / М. Примуш. – К. : Професіонал, 2004. – 590 с.

### Додаткова

6. Арон Р. Этапы развития социологической мысли / Р. Арон. – М., 1993. – 445 с.
7. Вербець В. Соціологія : курс лекцій : навч. посібник / В. Вербець, О. Субот, Т. Христюк. – К. : Кондор, 2009. – 550 с.
8. Герасимчук А. Соціологія : Навч. посібник / А. Герасимчук. – [4-ге вид., випр. і доп.]. – К. : Вид-во Євр. ун-ту, 2004. – 246 с.
9. Гіденс Е. Соціологія / Е. Гіденс ; [пер. з англ. В. Шовкун, А. Олійник]. – К. : Основи, 1999. – 726 с.
10. Громов И. А. Западная социология : Учебное пособие / И. А. Громов, А. Ю. Мацкевич, В. А. Семенов. – СПб. : Ольга, 1997. – 371 с.
11. Дюркгейм Э. Самоубийство : социологический этюд / Э. Дюркгейм ; [пер. с фр. с сокр. ; Под ред. В.А. Базарова]. – М., 1994. – 399 с.
12. Захарченко М. В. Історія соціології (від античності до початку ХХ ст.) / М. В. Захарченко, О. І. Погорілий. – К., 1993. – 336 с.
13. Зборовский Г. История социологии / Г. Зборовский. – М.: Гардарики, 2004. – 608 с.
14. История социологии в Западной Европе и США. Учебник для вузов / [ред. академик РАН Г. В. Осипов]. – М. : Издательство НОРМА, 2001. – 576 с.
15. Капитонов Э. А. Социология XX века : история и технологии / Э. А. Капитонов. – Ростов н/Д. : Феникс, 1996. – 510 с.
16. Кравченко А. Социология : учебник для вузов / А. Кравченко, В. Анурын. – СПб., 2003. – 432 с.
17. Кузьменко Т. Соціологія. Навч. посіб. / Т. Кузьменко. – К. : Центр учбової літератури, 2010. – 320 с.
18. Лукашевич М. Соціологія. Загальний курс : Підручник / М. Лукашевич, М. Туленков. – К. : Каравела, 2008. – 408 с.
19. Лукашевич М. П. Соціологія праці : Підручник / М. Лукашевич. – К. : Либідь, 2004. – 440 с.
20. Лукашевич М. Спеціальні та галузеві соціологічні теорії : Навч. пос. / М. Лукашевич, М. Туленков. – К. : МАУП, 2004. – 464 с.

21. Маковецький А. М. Соціологія організації та управління: Навч. посібник / А. М. Маковецький. – Чернівці: Рута, 2006. – 76 с.
22. Погорілий О. І. Соціологічна думка ХХ ст. : Навчальний посібник / О. І. Погорілий. – К., 1996. – 222 с.
23. Попова І. М. Соціологія. Пропедевтичний курс : Підруч. для студ. вищ. навч. закл. / І. М. Попова. – К., 1996. – 271 с.
24. Практикум з соціології : Навчальний посібник для студентів вищих закладів освіти / [ред. В. М. Піча]. – Львів, «Новий світ-2000», 2004. – 368 с.
25. Ритцер Дж. Современные социологические теории / Дж. Ритцер. – [5-е изд.]. – СПб., 2002. – 688 с.
26. Ручка А. О. Курс історії теоретичної соціології / А. О. Ручка, В. В. Танчер. – К., 1998. – 223 с.
27. Система социологического знания : Учеб. пособие / [сост. Г. В. Щёкин]. – [3-е изд.]. – К. : МАУП, 1998. – 206 с.
28. Сірій Є. Соціологія : загальна теорія, історія розвитку, спеціальні та галузеві теорії : Навч. посібник / Є. Сірій. – К. : Атіка, 2007. – 480 с.
29. Смелзер Н. Социология / Н. Смелзер. – М : Феникс, 1994. – 688 с.
30. Современная социальная теория : Бурдьё, Гидденс, Хабермас : Учебное пособие / [сост. А. В. Леднева]. – Новосибирск, 1995. – 119 с.
31. Социология : учебник / [Ю. Волков, Ю. Добренёв, В. Нечипуренко, А. Попов] ; под ред. проф. Ю. Волкова. – М., 2003. – 512с.
32. Социология : наука об обществе. Учебное пособие / [ред. В. П. Андрущенко, Н. И. Горлач]. – Харьков, 1996. – 688 с.
33. Социология. Основы общей теории : Учебное пособие / [ред. Г. В. Осипов, Л. Н. Москвичев]. – М. : Аспект Пресс, 1996. – 461 с.
34. Соціологічна думка України : Навч. посіб. / [М. В. Захарченко, В. Ф. Бурлачук, М. О. Молчанов та ін.]. – К., 1996. – 423 с.
35. Соціологія : Навч. посібник / [ред. С. Макеєв]. – К.: «Українська енциклопедія» ім. М. П. Бажана, 1999. – 344 с.
36. Социология : Учебник для вузов / [ред. проф. В. Н. Лавриненко]. – [2-е изд., перераб. и доп.] – М. : ЮНИТИ-ДАНА, 2002. – 407 с.
37. Социология труда : Учебник / [ред. Н. И. Дряхлов, А. И. Кравченко, В. В. Щербина]. – М., 1993. – 368 с.
38. Танчин І. Соціологія : навч. посіб. / І. Танчин. – [3-тє вид., переробл. і доповн.]. – К. : Знання, 2008. – 351 с.
39. Тернер Дж. Структура социологической теории / Дж. Тернер. – М. : Прогресс, 1985. – 472 с.
40. Фролов С. С. Основы социологии : Учеб. пособие / С. С. Фролов. – М., 1997. – 343 с.
41. Фролов С. Социология : учебник для высш. учеб. заведений / С. Фролов. – [3-е изд., перераб. и доп.]. – М., 2002. – 318 с.
42. Юрій М. Соціологія : Підручник / М. Юрій. – К. : Дакор, 2004. – 548 с.

## 11 Інформаційні ресурси

1. Модульне середовище для навчання. Доступ до ресурсу:  
<https://msn.khnu.km.ua/course/view.php?id=6085>
2. Електронна бібліотека університету. Доступ до ресурсу:  
[http://lib.khnu.km.ua/asp/php\\_f/p1age\\_lib.php](http://lib.khnu.km.ua/asp/php_f/p1age_lib.php).
3. Репозитарій ХНУ. Доступ до ресурсу: <http://elar.khnu.km.ua/jspui/?locale=uk>.